

Protagonista domină autoritar

actor cu remarcabilă ascuțite analitică, cu finețe a nuanțelor, cu adâncime a interpretărilor. Transpunerea scenică depășește aria faptelor pentru a pătrunde în rețeaua complexă a semnificațiilor. O anume întâmplare de viață devine punct de plecare pentru o meditație despre libertatea individului raportată la obligațiile lui sociale, familiale, despre responsabilitatea părinților față de copii și a copiilor față de părinți, despre virtuțile și servituțiile traiului în doi, în trei, în patru. Sobru, expresiv, interiorizat, Dan Astilean nu modifică datele personajului, ci stăruie asupra lor — esențializându-le, totodată — conferindu-le greutate, diad comediei o binevenită înfiorare de neînșel (sau poate doar de seriozitate).

Multe dintre accentele pe care actorul le plasează exact, dar foarte discret, riscă să rămână însă neobservate, pentru că stilul de joc al Tzenkăi Veleceva Binder sau al lui Cornel Mititelu este de o altă factură — mai exploziv, mai evident, mai „de comedie”. Personajele lor au toate laturile luminate în egală măsură și lumina este destul de violentă pentru a nu lăsa zone neclare, dar nici posibilitatea nuanțelor intermediare, a unor investigații în adâncime. Datele furnizate de text sînt urmărite conștiincios și rînduite precis, fără echivocuri — se rîde la replicile de haz, se lăcrimează la replicile ce țin de melodramă. Această construcție simplă de obicei nu dă greș, dar în cazul de față, confruntată cu o altă formulă de interpretare, ea apare nu numai simplă, ci, trebuie s-o spunem, simplistă.

Oarecum între aceste două modalități de abordare a rolului se situează Cerasela Stan. Actrița nu se oprește la o primă imagine a personajului său, nici nu-l utilizează ca punct de plecare pentru o amplă dezbateră de idei, ci, așa spune, îl explorează temeinic, inspirat, îi urmărește ipostazele, diversele reacții purtînd fiecare o semnificație proprie. Portretul unei tinere a zilelor noastre oferă, indirect, repere pentru fizionomia unei generații, a unui timp, dar aceste generalizări — pertinente, convingătoare — nu par a fi fost urmărite cu tot dinadinsul. Ele se citesc printre rînduri, țin de subtext, nu de text, și acesta e rolul ce li se rezervă.

Meritoriu în multe din articulațiile lui, cu momente bine realizate, spectacolul băimărean lasă totuși o senzație de neîmplinire. Ea se datorează, sîntem convinși, faptului că în cazul de față $1 + 1 + 1 + 1 + 1$ nu reușesc să alcătuiască un tot, ci rămîn $1 + 1 + 1 + 1$. Poate că vina nu este neapărat a actorilor, dar asta e o altă problemă, a cărei discutare și-ar fi aflat locul în rubrica dedicată cronicii viziunii regizorale.

Cristina DUMITRESCU

Greta Manta în rolul „femeii cu bani”

O FEMEIE CU BANI (MILIONARA)
de **GEORGE BERNARD SHAW** •
TEATRUL „MARIA FILOTTI” din
BRĂILA • Data premierei : 29 aprilie
1988 • Regia : **MARIUS POPESCU** •
Scenografia : **GABRIELA BONDĂRESCU-CATARGIU** • Distribuția : **GRETA MANTA** (Epifania), **MIRCEA VALENTIN** (Alistar), **GEORGE ȚOROPOC** (Sagamore), **GEORGE ȘOFRAG** (Adrian), **PETRE SIMIONESCU** (Doctorul), **GILIOLA COCONCEA** (Patricia), **NICOLAE CIOCOIU** (Directorul).

„O femeie cu bani”, ca și „Doamna neagră din sonete” sau „Omul destinului”, nu-i dintre piesele de prim-plan ale marelui dramaturg, ci dintre cele în care acesta părea a se juca la modul cel mai spiritual și agreabil cu propriile-i idei și disponibilități creatoare. Cu toate acestea, piesa nu-i doar o glumă scinteietoare, o simplă comedioară de situații și caractere, cum e privită de obicei; sub această aparență se află ascunsă o trăsătură constantă, o dominantă a teatrului lui Shaw, ideea că **fapta** îl definește, social și moral, pe om. „Life force”, elanul vital — altfel limpede descifrat de către Alice Voinescu în întreaga operă a genialului irlandez — este și aici prezent, în jurul lui structurându-se comedia. Epifania di Parrerga, personajul central al piesei, e întruchiparea acestui principiu al faptei, al întreprinderii. Simpatia lui Shaw pentru oamenii activi cunoaște aici o concretizare fără echivoc. Numai acțiunea îl scoate pe îns din egoismul lui strimț și îl înscrie contextului social, îl integrează mediului; răul se naște numai în stagnare; dacă nu ar **înfăptui**, omul ar fi eliminat din ierarhia formelor naturale. Idealistii care **asteaptă** ideaiul sint, după Shaw, oamenii cei mai răi, mai imorali decât profitorii... Putem fi de acord sau nu cu modalitatea artistică prin care Shaw traduce scenic asemenea idei în piesa de față, dar valabilitatea lor rămâne inatacabilă. Epifania e fiica unui om de acțiune, reprezentant al elanului vital, ea însăși fiind **educată** în acest spirit. Nu se căsătorește decât cu acel bărbat care e capabil de acțiune, care e în stare să **înfăptuiască** ceva important și să cîștige bani prin forțe proprii. Banul e aici numai forma prin care se măsoară rezultatul acțiunii, al vredniciei și al utilității sociale a omului de acțiune.

Cum reușește Shaw ca din asemenea idei să scoată o comedie briantă, de un dinamism scenic năucitor, cu rapide interferări de planuri comice, cu replici tăioase și pline de haz? E secretul geniului. Comedia e de o teatralitate debordantă și trupa **brăileană**, condusă cu profesionalitate măsurată de regizorul Marius Popescu, profită inspirat de ea, realizând un spectacol viu, antrenant, în care situațiile sînt „speculate” la maximum, fără însă a fi scoase din matca lor firească prin excese. Axul spectaco-

lului e, firește, personajul titular, femeia **cu bani** care, în excelența interpretare a Gretei Manta, capătă o **pondere scenică** deosebită. Epifania e atotputernică și dominatoare, stăpînește și dictează relațiile nu doar pentru că posedă o avere imensă sau pentru că are un temperament vulcanic, în fața căruia nu rezistă nimeni, ci mai ales pentru că ea este elementul dinamizator, ea e omul de acțiune, care îi determină și pe ceilalți să acționeze. Marius Popescu, de pe poziția omului de azi, nu a ezitat să o privească ironic, să amendeze furiile ei de atotputernică, dar nu i-a diminuat aventurile matrimoniale și financiare. El a nuanțat relațiile din perspectiva unei morale contemporane care dezavuează fericirea clădită pe bani, preferind-o pe cea a purității și temeiniciei sentimentelor. Cuplul Alistar-Patricia se situează astfel la polul opus „teoriilor” Epifaniei, ei fredonînd parcă binecunoscutul cîntec: „Banii n-aduc fericirea, / Mult mai de preț e iubirea”. Nu era aceasta chestiunea esențială a piesei, dar textul lasă loc și unei asemenea lecturi.

Revenind la interpreta principală, să notăm că actrița Greta Manta are o înzestrare remarcabilă pentru comedie, o cadență scenică — în mișcare, gest și rostirea replicii — fără fisură, susținute de o temperatură interioară înaltă; nici o cădere de ritm, nici o stridență, nici o relație falsă, nici o trecere forțată de la o stare la alta: simțul măsurii îi cenzurează jocul în acest spectacol în care excesele erau posibile la tot pasul. Deși Epifania domină autoritar de la început și pînă la sfîrșit, în spectacol se văd foarte bine și celelalte personaje, regizorul stăpînind relațiile și distribuind cu iscusință accentele asupra lor. Se distinge, astfel, Alistar în interpretarea lui Mircea Valentin — cu o sobrietate colorată de umor și ironie —, apoi Doctorul lui Petre Simionescu, a cărui inițială retracilitate uluită se metamorfozează treptat și discret, venind în întîmpinarea elanurilor Epifaniei. În sfîrșit, George Țoropoc, Giliola Coconcea, George Șofrag și Nicolae Ciocoiu au contribuții utile, în nota spectacolului.

Doar corecte — decorurile semnate de Gabriela Bondărescu-Catargiu.

Ștefan OPREA